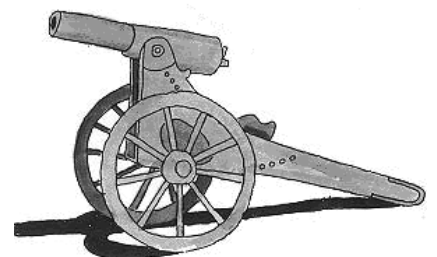
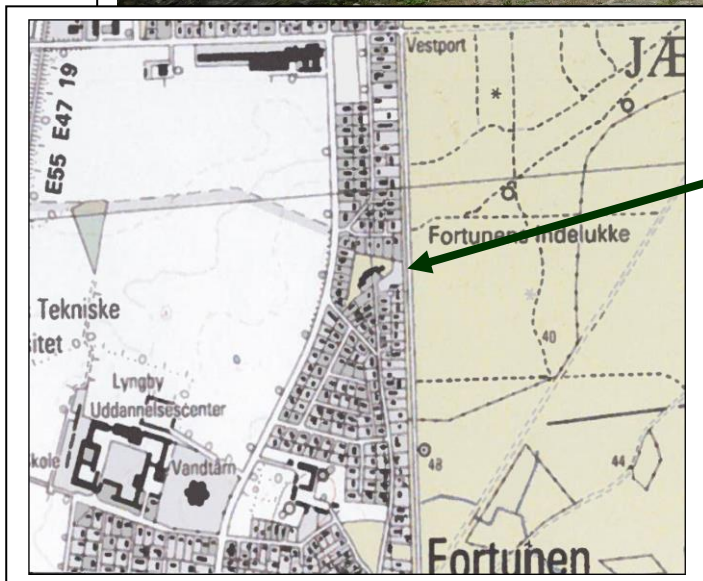

FORTUNFORTET

Et fortidsminde

Om Københavns Befæstning

Jordvolde, træpalisader m.v. har gennem århundreder i Danmarks historie været anvendt som lokale forsvarsværker mod indtrængende fremmede. I takt med at våben- og angrebssystemernes udvikling blev fæstningsanlæg og sammenhængende vold-systemer en vigtig bestanddel af alle større byer og trafikknudepunkters indretning.

Et eksempel herpå er etablering af det omfattende vold- og befæstningssystem i årene fra 1600 til 1860 omkring det vi i dag kalder Middelalderbyen i København. Formålet var at gøre København til en sikker by og dermed styrke byens position som handelsby og monarkiets hovedstad.

Denne gamle såkaldte bastionære fæstning viste sig imidlertid at være helt utilstrækkelig både under Slaget på Reden i 1801 og under englændernes terrorbombardement af København i 1807.

I 1864 led Danmark som bekendt et trist nederlag til Tyskland og vi mistede vores selvverd og en fjerdedel af riget.

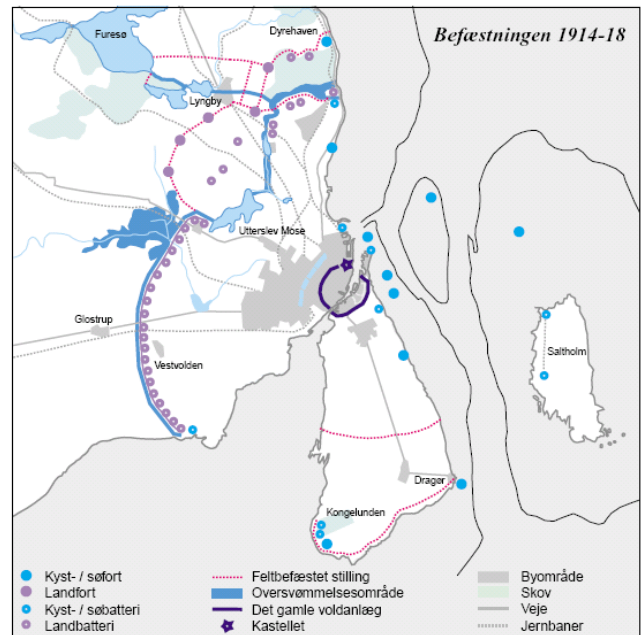
På baggrund af nederlaget og med udgangspunkt i erfaringerne fra 1801 og 1807 blev det besluttet at rekonstruere Københavns befæstning, således at hovedstaden kunne forsvares under moderne krig.

Opførelsen af Københavns nyere Befæstning, som det nye anlæg normalt betegnes, påbegyndtes i 1866 og stod fuldt færdigt under 1. verdenskrig. Fortunfortet er en del af Københavns nyere Befæstning.

Dette, også i europæisk målestok, store Sø- og Landforsvarsanlæg kom til at bestå af seks søforter, fire kystforter, et søbatteri og seks kystbatterier samt fem landforter, ni landbatterier, to sammenhængende enceinter og to oversvømmelsesområder. Tilsammen udgjorde disse anlæg et sammenhængende forsvarsværk, der omsluttede hele København.

Landforsvarsanlægget med forter og batterier strakte sig fra Avedøre, op langs Vestvolden, over Gladsaxe, Bagsværd, Lyngby og videre over Dyrehaven til Taarbæk.

Søbefæstningen sluttede ringen om København fra Avedøre, op gennem Øresund til Taarbæk.

Kort fra pjecen; Københavns nyere Befæstning 1858-1920, udgivet 2003 af Københavns Amt.

Som yderligere sikring af landforsvaret etablerede man gennem et omfattende kanal- og dæmningsarbejde mulighed for at oversvømme Ermelundsområdet fra Lyngby til Øresund. Endvidere byggede man små artillerienheder langs kanterne af vådområderne. En oversvømmelse skulle ske ved at sænke Furesøens vandspejl med ca. 1,25 m svarende til 10 millioner m³ vand. Vandet skulle via Mølleåen samt en 3 km lang gravet kanal ledes fra Frederiksdal til Ermelunden.

I 1909 vedtog Folketinget at nedlægge landbefæstningen i 1920, og umiddelbart herefter blev de fleste forter desarmet og enkelte anlæg blev tillige tilkastet med jord.

Københavns nyere Befæstning var under første verdenskrig bemanded med en sikringsstyrke på ca. 70.000 mand.

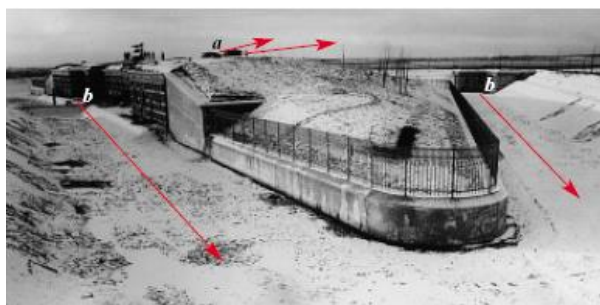
Befæstningsanlæggene indgår i dag som rekreative områder og udflugtsmål.

Om Fortunfortet

Fortunfortet er det mindste af landforterne og blev placeret som det sidste i rækken mod Øresund. Fortet blev indviet ved standerhejsning den 20. december 1892. Den samlede anlægssum udgjorde ca. 550.000 kr.

Fortunfortet er som de fleste af landforterne udformet som en trekant omgivet af tørre "voldgrave", men i modsætning til øvrige landforter, som er bygget i 2 etager, er Fortunfortet bygget i 1½ etage.

Fortet fik en velegnet placering, nedgravet og godt beskyttet i en bakke. De tørre "voldgrave" på fortets tre sider kunne beskydes, dels fra strubekaseren ved fortets indgangsside, dels fra den såkaldte saillantkaponiere (skytsbunker) i fortets spids, der i dag ligger under en af parcellerne på Boveskovvej.

Dannebrog vejer fra toppen af Fortunefortet ved indvielsen i dec. 1892. De runde kupler øverst på fortet (a) er to af de fire panserforsvindingstårne, der hver rummede en 75mm kanon. Fortet er omgivet af en bred tørgrav, der kunne beskydes med kanoner og maskingeværer fra 3 kaponierer (b). Foto Tøjhusmuseet.

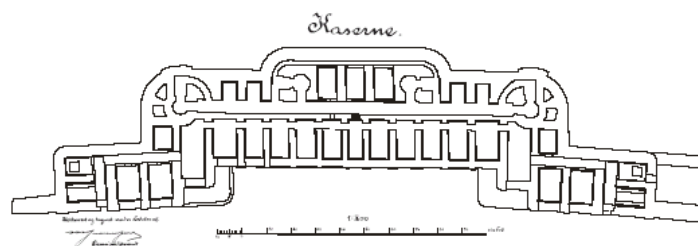
Bestykningen for at kunne holde de tørre "voldgrave" under ild, bestod af fire hurtigskydende 75 mm kanoner og 12 rekylgeværer.

Bestykningen på fortets dæk bestod af fire 75 mm hurtigskydende kanoner i hver sit panserforsvindingstårn. I det enkelte tårn dannede panserkuppel, tårnvæg og affutage en helhed, der ved en kontravægt kunne hæves og sænkes

efter behov. Tårnene kunne drejes rundt og også virke som observationsstationer gennem ret store skydeskår.

I forbindelse med første verdenskrig blev fortet yderligere styrket, idet der blev anlagt kanonstillinger på Dyrehavegaardsvej og Ved Fortunen, ligesom der på markerne mod vest anlagdes en forstærket fodfolksstilling, Lundtoftestillingen også kaldet Bavnehøjstillingen. I skoven øst for fortet sluttede Dyrehavestillingen sig til.

Fortets besætning var på ca. 110 artillerister indkaldt i sikringsstyrken, og fortet havde naturligvis egen vandforsyning, fødevarerdepot og eget køkken. Rummene blev opvarmet af kakkelovne tilsluttet de 8 skorstene, som i dag forsat kan ses på fortets top.

Oversigtsplan for Fortunefortet (kasernen)

I forbindelse med klargøring af fortet i 1914 blev store partier af Fortunens Indelukke fældet (forhug) således af fortet fik frit udsyn samt uhindret kunne beskyde Dyrehavesiden over mod Eremitagesletten.

Nordøst for Fortunefortet ses forhugget i Fortunens Indelukke. Luftfotomosaik ca. 1926 (Lyngby Byhistorisk samling)

De ydre dele af voldanlægget omkring fortet, glaciset, langs Hjortekærsvej og Boveskovvej har været bebygget siden tidligt i 1930'erne.

Det lille hus ved indgangen til Dyrehaven, som i dag benyttes af spejderne, var fortets kontrol- og vagtstue.

Fortet blev nedlagt i 1920 sammen med størstedelen af Københavns nyere Befæstning og solgt i 1923. Fortet har siden været ejet af forskellige private virksomheder, bl.a. blev der i nogle år dyrket champignons, inden ejerskabet for ca. 60 år siden overgik til Lyngby-Taarbæk kommune.

Renovering af Fortet

I årene 2002-2006 har Lyngby-Taarbæk kommune og Københavns Amt efter tilladelse fra Kulturarvstyrelsen gennemført flere renoveringsarbejder på Fortunfortet, såsom

- Rydning og beskæring af beplantningen på fortlegemet.
- Udbedring af kasematbygningens tag og tagrender
- Frilægning af de to diamantgrave på hver side af hovedporten til kasematbygningen.
- Afgravning af jordrampe og retablering af strubegraven foran kasematbygningen

Med henblik på at klarlægge og prioritere fortets fremtidige renovering, har Lyngby-Taarbæk kommune i 2011 ladet Rambøll udarbejde en tilstandsrapport og renoveringsplan, og i 2014 ladet COWI udarbejde en foranalyse vedr. grundsikringsarbejder på fortet.

Lyngby-Taarbæk kommune har i 2016 udført en renovering af tagrende og gesims på Fortunfortet og i efteråret har kommunen udført en renovering af facaden omkring hovedporten til fortet.

I juni 2018 er opsat fornavn, opførelsesår, våbenskjold og kongekrone på den nyrenoverede facade over hovedporten til Fortunfortet.

"Fortunfortets Venner" har i partnerskab med Lyngby-Taarbæk kommune og på baggrund af rapporterne fra Rambøll og COWI udarbejdet et grundsikrings- og renoveringsprojekt for fortet. Partnerskabet ansøger for tiden relevante fonde om støtte til finansiering af projektet.

Slots- og Kulturstyrelsen har i august 2017 givet sin forhåndsgodkendelse til arbejderne i projektet og anbefalet projektet som støtteværdigt.

"Fortunfortets Venner"

"Fortunfortets Venner" blev stiftet i 2007 og har til formål at:

- Arbejde for og støtte renovering af Fortunfortets bygninger og voldanlæg, herunder hjælpe med at ansøge om midler fra fonde.
- Bevare Fortunfortet som et attraktivt lokalt forsvarsminde.
- Udvikle Fortunfortet, således at det kan fungere som et lokalt kulturcenter og uddannelsesmæssigt aktiv for kommunen.
- Formidle information om forsvarsværker i Lyngby-Taarbæk Kommune.
- Deltage i planlægning og afvikling af Befæstningsdagen og lignende almennyttige arrangementer.
- Foreningen har endvidere til formål at udbrede kendskabet til de nu skjulte forsvarsværker på Nordfronten: Dyrehavestillingen og Taarbækfort.
- Etablere og vedligeholde hjemmesiden Fortunfortet.dk.

Blev medlem eller hør mere om "Fortunfortets Venner" ved henvendelse til:

Nete Munk Nielsen 25133575
Ole Bruun Nielsen 40405010

"Fortunfortets Venner" kan også kontaktes ved at sende en mail til:
fortunfortetsvenner@outlook.dk

Læs mere om Fortunfortet og "Fortunfortets Venner" på: www.fortunfortet.dk